Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 108. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го ЧЕРВНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, JUNE 8, 1956. No. 108. VOL. LXIII.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПЕРЕМОГУ СТІВЕНСОНА ВЖЕ В ДРУГОМУ ГОЛОСУВАННІ

СТІВЕНСОН ВЖЕ В ПЕРШОМУ ГОЛОСУВАННІ ЗМОЖЕ ДІСТАТИ КОЛО 500 ГОЛОСІВ; КІФОВЕРА ВЖЕ НЕ ВВАЖАЮТЬ ЗА СЕРИОЗНОГО КАНДИДАТА; НЕВІДОМЕ СТАНОВИЩЕ ТРУМАНА

Вашингтон. — В політичних колах, які підтримують Адлея Н. Стівенсона і які плянують його передвиборчу стратегію, передбачають, що Стівенсон переможе на Демократичній Номінаційній Конвенції в Шикаґо вже в другому голосуванні. Ці кола твердять, що лявінова перемога Стівенсона над Кіфовером в Каліфорнії запевнить йому вже в першому голосуванні майже 500 голосів. До найменування треба 686½ голоса, але після першого голосування багато делеґацій перейде на бік Стівенсона; зроблять це, головним чином, ті делеґації, які в першому голосуванні віддадуть голоси за своїх стейтових „фаворитів". В загальному в демократичних колах переконані в тому, що програ Кіфовера в Каліфорнії майже виелімінувала його зі змагань за кандидатуру як серйозного противника Стівенсона. Те саме твердить і сам Стівенсон, який заявив, що тепер його найповажнішим противником є нюйоркський губернатор Аверелл Гарриман. В демократичних колах заявляють, що поважним чинником на конвенції в Шикаґо буде бувший президент — Геррі С. Труман, який явно не заявився досі за жадним демократичним аспірантом на кандидата на президента, але, як гадають, він більше сприяє губернаторові Гарриманові. Тим потішає себе і керівник кампанії за Кіфовера Джозеф Доногю, який заявив, що Труман матиме на конвенції такий великий вплив, як ніхто інший. Але Труман міг би підтримувати тільки Гарримана, а не Кіфовера. Прихильники Стівенсона твердять, що Кіфовер об'єднається тепер з Гарриманом, щоб не допустити до вибору Стівенсона. Вже й давніше твердили в колах Стівенсонових прихильників, що Кіфовер дістає фінансову допомогу від Гарримана, що Кіфовер заперечував. Згідно з обрахунком пресової агенції „Юнайтед Пресс", Стівенсон вже має запевнених 379 голосів, а Кіфовер 164. Губернатор Гарриман, хоч ще досі не зголосив своєї кандидатури, має вже 126½ голоса, сенатор Линдон Б. Джансон із Тексасу — 56, губернатор Френк Дж. Лавші з Огайо — 54, сенатор Саймінґтон — 46, губернатор Дж. Меннен Вільямс із Мишиґену — 45, всі інші — 45, а 226½ голоса ще не є відомо на кого віддадуть. 234 кандидати ще не є вибрані. Всіх голосів на Демократичній Номінаційній Конвенції буде — 1,372. Кіфовер здобув деяку частину голосів в тих стейтах, в яких не кандидував проти нього Стівенсон. Багато делеґатів сенатора Кіфовера не зобов'язані до того, щоб і після першого голосування віддавати голоси за Кіфовера. Прихильники Стівенсона заявляють, що їхній кандидат переможе вже в другому голосуванні, яке зможе відбутися вже в четвертому дні Конвенції, або навіть і в третьому, залежно від того, коли буде ухвалена політична плятформа Демократичної партії.

„Дейлі Воркер" критикує російських комуністів

Ню Йорк, К. П. — Комуністичний нюйоркський щоденник „Дейлі Воркер" надрукував в скороченні промову Нікити Хрущова з 24-го лютого і обіцяє надрукувати її в цілості в недільному виданні. Комуністичний щоденник признає, що совєтські провідники „зробили помилку", і що вони самі повинні були до цієї помилки признатися публічно, а не дозволити, — щоб ті ревеляції опублікував державний департамент ЗДА. „Дейлі Воркер" висловлює свою турботу, чому совєтський провідник Хрущов нічого не говорив про злочини Сталіна супроти жидів, та признає, що це не є останнє слово про „терор Сталіна" та „ролю в ньому інших комуністичних провідників". На думку редакції, опублікований державним департаментом текст промови Хрущова „виглядає на автентичний", хоч і не є „офіційний". Редактор Алан Макс в окремій статті пише про те, що „повідомлення про виконання смертної кари над чотирма високими урядовцями в Совєтській Азербайджанській Республіці є не задовільне, бо воно не згадує, чи над ними відбувся „явний суд". В редакційній статті „Дейлі Воркер" признається до того, що „сліпе і некритичне відношення цієї газети в минулому до репресій в СССР спричинило велику шкоду справі соціялізму в ЗДА". — (Та „Дейлі Воркер" і надалі „сліпий і некритичний", бо згадує про переслідування в СССР тільки жидівського народу і промовчує нищення українського та інших народів).

В АМЕРИЦІ

● **Директор** фармецевтичної фірми „Стерлінґ Драґ", д-р Дж. Марк Гіберт, твердить, що пересічний вік людини в 2,000-му році становитиме 100 років. У 1900 році пересічний вік був 49 років, тепер у ЗДА — 71 рік, а за 44 роки, внаслідок розвитку медицини і гігієни, люди житимуть по 100 років.

● **В Емітвілі,** Лонґ Айленд, представники трьох поколінь в одній родині є дентистами. Дідусь д-р Томас Дж. Сіман закінчив студії в 1898 році і працює як дентист 57 років. Його син д-р Воррен М. Сіман працює як дентист від 1923 року. Наймолодший д-р Воррен М. Сіман, джюньйор, 6-го червня дістав дентистичний диплом і буде третім дентистом в родині Сіманів.

● **У 13-ох західних стейтах** від початку цього року до кінця травня вивертіли 1,772 нафтові і газові шиби, з чого половина є чинна. Найбільше шибів вивертіли в Колорадо, бо аж 490, але за той самий час минулого року вивертіли в тому стейті на 61 шиб більше.

● **Конґресова Торговельна** Підкомісія підготовляє законопроєкт про заборону уживати алькогольні напої в літаках. Цього домагаються пілоти, стюардеси та пасажири, бо „деколи літаки перетворюються в шинки", які дають прибуток летунським лініям, але загрожують безпеці життя.

● **Президент** Колумбійського Університету в Ню Йорку, д-р Ґрейсон Кірк пропонує навчальний рік в цьому університеті продовжити, скоротивши літні ферії, і поділити шкільний рік на три частини.

● **У Лос Анджелесі,** Каліфорнія, успішно закінчив університетські студії найстарший студент ЗДА — 86-річний Джан Б. Ілай. На його ґрадуації будуть присутні 6 його дітей і 4 внуків. Він жалує, що вже не зможе бути серед університетської молоді, яка давала йому можливість забути, що він уже старий.

● **Президент Індонезії** Сукарно перед виїздом до Конади попращався з президентом Айзенгавером. Сукарно заявив, що мав нагоду пізнати ЗДА та їх нарід і зможе тепер „глибше оцінювати становище З'єдинених Держав у світі". Президент Айзенгавер побажав індонезійському президентові „щасливої подорожі та успіху".

● **17-річна Сідні Сілверман** з Бруклину, яка потайки в січні ц. р. вийшла заміж за 34-річного вчителя Джорджа Волда, а потім мусіла на домагання батька покинути свого чоловіка, дістала згоду на новий шлюб з своїм чоловіком. Джордж Волд лише на дев'ять років молодший від свого тестя.

СТІВЕНСОН РАДІЄ ПЕРЕМОГОЮ

Демократичний кандидат на президента Адлей Стівенсон показує тріюмфально газету з повідомленням про його перемогу над Кіфовером у правиборах в Каліфорнії.

Комітет для Економічного Розвитку домагається зменшення податків

Вашингтон. — Комітет для Економічного Розвитку рекомендує, щоб з днем 1-го січня 1957 року зменшити прибуткові податки, якщо в найближчих кількох тижнях покажеться, що бюджетова надвишка дійсно виноситиме два більйони або й більше долярів, як це вже давніше передбачувано. Комітет для Економічного Розвитку зорганізовано після закінчення другої світової війни і він має право рекомендувати свої пропозиції урядові в справі федеральної економічної політики. Цей комітет твердить, що в теперішній господарській стадії країни зменшення податків важливіше, як зменшення федерального заборгування. Президент Айзенгавер і його секретар скарбу — Джордж М. Гомфрі займають протилежне становище в цій справі. Комітет для Економічного Розвитку поручає зменшити прибуткові податки окремим податковцям, а також, якщо це буде можливе, податки корпорацій та податки від надмірних прибутків.

Сенат затвердив найменування Сітона на секретаря внутрішніх справ

Вашинґтон. — Сенат одноголосно затвердив найменування Фреда Л. Сітона на становище секретаря внутрішніх справ. Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон і провідник республіканської меншости сенатор Вільям Ф. Новленд заявили, що вони вдоволені з того, що бувший їхній колеґа з Сенату займає те становище. Сітон — це бувший видавець часопису в стейті Небраска, в роках 1951—1952 він був сенатором, а недавно був асистентом президента Айзенгавера. Він займає те становище по Даґлесі МекКею, який зрезиґнував на те, щоб кандидувати на становище сенатора в стейті Ореґон проти демократичного сенатора Вейна Морса, який перейшов від республіканців до демократів.

Фред Л. Сітон

Ген. Арамбуру в обличчі нової кризи

Буенос Айрес. — Більшість членів арґентинського уряду зголосило свою димісію на руки голови уряду і тимчасового президента Арґентини генерала Арамбуру. Цим вони заманіфестували своє бажання дати ген. Арамбуру вільну руку в переорганізації цілого уряду. Президент задумує зменшити скількість членів уряду з 17 до 12 й об'єднати деякі з дотеперішніх міністерств в одно. Він плянує переорганізувати не тільки центральний уряд, але й теж уряди всіх провінцій Арґентини. Уряд не проголосив досі ніякого офіційного повідомлення про всі ці зміни і пляни й арґентинська преса не пише про це майже нічого. В політичних колах думають, що пляновані генералом Арамбуру реформи є наслідком нової кризи, яка заіснувала в Арґентині і яка викликала передусім незадоволенням молодих офіцерів армії з того, що керівні становища в уряді й у війську займають далі люди досить близькі до перонівського режиму. Ці офіцери (здебільша капітани, майори й полковники), що творять окрему групу в армії, прозвану „Сторожами революції", привітали усунення ген. Ляґоса із становища команданта армії, але водночас висловлюють свій спротив проти нового команданта, що його ним призначено ген. Франсіско Хозе Зерда, мовляв, він так же близько співпрацював із Пероном, як і ген. Ляґос. З другого боку вичищування арґентинської армії з перонівських офіцерів привело до того, що армія немає потрібної скількости вищих офіцерів: замість 84 активних генералів сьогодні є тільки 21 генерал.

ЄВГЕН ШТОГРИН ЗДОБУВ ДОКТОРАТ ХЕМІЇ

Филаделфія. — Євген Лев Штогрин, син пп. Павла і Олени Штогрин, головної радної УНСоюзу, здобув 3 червня науковий ступень доктора хемії під час ґрадуації студентів Делаварського університету. Молодий д-р Євген Штогрин відбув військову службу перед вступленням на університет, зголосившись до війська добровольцем перед 18-им роком життя. Служив у Японії, де перейшов вишкіл парашутиста. Вже раніше він здобув ступень БС на Букнел університеті, а ступні МС і докторат на Делаварському університеті. Д-р Євген Штогрин, що є членом УНС у 397 Відділі, обняв тепер посаду в дослідно - розвитковому відділі „Ессо Ойл".

Італійські соціялісти радять над з'єдиненням

Рим. — Між двома крилами соціялістичної партії — правим крилом Сарраґата, яке входить до урядової центрової коаліції, і лівим крилом Ненні, яке до цього часу зберігає союз з комуністами і є в опозиції до уряду прем'єра Сені, розпочались наради про можливості з'єдинення. Ненні заявив, що перші розмови були „позитивні", але, що „все ще пливке". З'єдинення соціялістичної партії в Італії мало б велике значення для інших соціялістичних партій в Европі. Практично для Італії воно мало б негайно те значення, що соціялісти у вирішний спосіб вплинули б на вибір посадників і міських рад в цілому ряді міст, включно з Римом, де центрові партії не здобули безоглядної більшости і де тому трудно скласти нові самоуправні керівничі власті. Ненні погоджується на такі льокальні бльоки з правими соціялістами, але не хоче зірвати основного свого бльоку з комуністами, що для правих соціялістів є передумовою їх з'єднення з лівим крилом. Так само уряд Сені відкинув готовість лівих соціялістів увійти до урядового бльоку, якщо вони раніше не зірвуть з комуністами.

Західня Німеччина дає відшкодування жертвам нацизму

Бонн. — Західньо-німецький парлямент прийняв цілу низку додатків до первісного закону про відшкодування жертвам нацизму, поширивши відшкодування та запевнивши полагоджування всіх зголошених претенсій, що їх роками не погалоджувано. Одна з прийнятих тепер поправок поширює право домагатися відшкодування також на громадян в окупованих в останній війні країнах. — Практично, це торкається Італії і балканських країн. Міністер фінансів заявив, що прийняті тепер додатки до закону про відшкодування жертвам нацизму коштуватимуть німецькому скарбові додаткових 3 більйони нім. марок, себто 715,000,000 дол. Договір з Ізраїлем про відшкодування жидам, виплачені вже квоти жертвам нацизму, різні інші відшкодування та тепер прийняті законні постанови разом складаються на квоту 3,274,000,000 долярів, що їх Західня Німеччина має заплатити, як ліквідацію претенсій за злочини нацистського режиму. До 31-го грудня 1955 р. вплинуло 1,214,156 претенсій, а тепер сподіваються ще додаткових пів мільйона. Місцеві уряди полагоджують ці справи дуже пиняво, тому новий закон приказує всі ті справи розглянути і мериторично поладнати найдалі до 1962 р.

Маршал Гардінґ нараджується у справі Кипру

Лондон. — Англійський губернатор Кипру, маршал Гардінґ, перебуває тепер у Лондоні, де він нараджується з членами уряду над дальшою політикою у відношенні до Кипру. Його приїзд, як також усі рухи на терені Англії, збережено в тайні з уваги на приїзд до Англії деяких членів підпільної організації греків, що відгрожуються атентатом на Гардінґа, а може й членів англійського уряду. Пресі Гардінґ заявив, що ситуація на Кипрі „покращала" наслідком репресійних заходів влади у боротьбі з терором кипрських греків. Уважають, що центральна група тієї організації, зложена з вишколених і рішених на все фанатичних терористів, охоплює 50 до 110 осіб, які користуються у виконуванні своїх плянів коло 5 тисячами патріотичної грецької молоді на Кипрі. В останньому часі англійські органи безпеки захопили поважні склади зброї підпільної організації. Англійський уряд стоїть далі на становищі, що переговори про політичний стан Кипру і його відношення до Греції та Англії можна буде відновити тільки після приборкання терористичного руху. — Проте вже тепер англійські правники працюють над конституцією для Кипру і над таким новим проєктом замирення з греками, що його ці останні прийняли б. Англійці виключають, наче б можна було в майбутньому переговорювати знову з архиєпископом Макарієм, який тепер перебуває на засланні на далекому острові на Індійському океані.

Неру домагається ясного становища від Заходу у справі Ґої

Бомбай. — Індійський прем'єр Неру звернувся з закликом до З'єдинених Держав, Англії і Франції, як „чемпіонів демократії" на Заході, щоб вони відмовились від своєї політики невтральности в справі португальської колонії на південному шпилі Індії, Ґої, і щоб зайняли в цій справі ясне становище. Неру вистосував цей свій заклик у промові до 50,000 мешканців Ґої, які прибули до Бомбаю, щоб побачити і почути індійського прем'єра. Неру заявив, що він не розуміє західніх великодержав, які потурають колоніялізмові Португалії та водночас дорікають Індії за її невтралізм. Він ще раз відкинув становище державного секретаря Доллеса, в якому американський державний секретар покликувався на формальний стан Ґої, зафіксований у португальській конституції, і на факт перебування Ґої від 400 років в посіданні Португалії. Неру висміяв заяву португальського прем'єра Салязара, що, мовляв, португальське правління в Ґої ґарантує їй европейську цивілізацію.

В Еквадорі ув'язнено міністра оборони і його заступника

Квіто (Еквадор). — З наказу міністра внутрішніх справ Еквадору Рафаеля Арісаґа Веґа ув'язнено міністра оборони Педра Менендеса Хільберта та його заступника полк. Ґальо Альмеіда Уррузія, як теж низку інших осіб, обвинувачених у змові проти новообраного президента Еквадору. У виборах, що відбулися в неділю, більшість (яких 10,000) голосів одержав за повідомленням преси, кандидат консерватистів Каміньо Понсе Енрікез, перемігши кандидата демократичного фронту Равля Клементе Гуерта. Провід демократичного фронту заперечує цей вислід виборів і твердить, що більшість (яких 4,000) голосів у виборах здобув його кандидат Гуерта. Офіційні висліди виборів будуть проголошені найвищим виборчим трибуналом щойно наприкінці цього місяця. — Щоб запобігти будь-яким виступам і заворушенням, мініст. внутрішніх справ наказав замкнути в більших містах всі партійні бюра і заявив, що, не зважаючи на такі чи інші вияви незадоволення, інавґурація нового президента відбудеться 1 вересня ц. р.

● **Сирія** визнає в недалекому часі комуністичний уряд Китаю. Формальне проголошення запізнилось внаслідок урядової кризи. Сирія втримує тісний союз з Єгиптом, який 16 травня ц. р. визнав комуністичний Китай.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ БАЧИТЬ НАЙМЕНШОЇ ЗМІНИ В ДИКТАТУРІ СССР

ПАЛКО ОБОРОНЯЄ ПРОГРАМУ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ. — ЧАТИННО ВИПРАВДУЄ НЕВТРАЛЬНИХ.

Вашингтон. — Запитаний про свою думку про антисталінську промову Хрущова, Президент ствердив, що та промова була фактично звернена не проти одного диктатора, а цілої диктатури, проте не було там ні одного натяку на потребу змінити методи поведінки з особами, які ображують державу. „Говорено там тільки, що очевидячки стосовано це там до кепських людей". Президент ствердив, що промова Хрущова була „крайня", але „вона була більше для домашнього вжитку ані ж була щось інше". — Свої завваги на цю тему Президент зробив на своїй останній пресовій конференції в середу 6 червня ц. р. На вступі до тієї конференції Президент виголосив довшу промову, нав'язавши до 11-их роковин закінчення останньої війни в Европі. Президент пригадав, що Америка тоді не мала ніяких сумнівів щодо своєї безпосередньої цілі — переможення і знищення ворога та закінчення війни. Від того часу Америка веде війну за мир і так само, як це було у війні, бувають в цій боротьбі за мир різні стадії. У боротьбі за мир виконується м.і. програму, відому під назвою „взаємної безпеки". Президент надзвичайно рішуче виступив в обороні тієї програми, яка передбачає допомогу різним союзним та заприязненим державам. У мирному часі видається на таку ціль одну десяту того, що видається під час війни. Водночас Президент пригадав, що знищення, що його принесла б нова війна, не стоїть у ніякій пропорції до найбільших знищень, переведених на терені Японії чи Німеччини. Президент виступив з палкою обороною запропонованої ним квоти на допомогу закордонові, при чому боронив також невтральні країни. Він пригадав, що Америка, здобувши самостійність, також коло 150 років трималася осторонь европейських справ. Теперішня невтральна позиція деяких країн у світі має теж деяке добро. Під цією невтральністю не треба розуміти невтральність поміж добром і злом, а невтральність у відношенні до військових союзів. Президент заповів, що детально говоритиме про ці справи державний секретар Доллес в найближчу суботу на форумі стейтового каледжу в Айові. Президент підкреслював, що Америка, даючи допомогу іншим країнам, робить це в рямцях боротьби за мир, що його в наших часах не можна запевнити і зберегти виключно лише видатками на різні роди власної зброї а створенням відповідної атмосфери у широкому світі та скріпленням довіря між народами. З інших актуальних закордонно-політичних справ заторкнено на тій пресовій конференції також теперішню подорож Тіта до Москви. Президент висловив погляд, що совєтський уряд тільки тому так урочисто прийняв Тіта у Москві і перший повів заходи для замирення з ним, бо Тіто виграв у боротьбі проти Москви. Президент переконаний, що „в центральній головній кватирі комунізму обмірковують дуже поважно, що їх сателітські уряди думають про експеримент з Тітом". Президент не виключає, що „епізод Тіта" приніс також деякі користі, але признає, що „треба перевірити, де ми тепер стоїмо", натякнувши цим самим на потребу докладного обмірковування теперішньої ситуації, що склалась після повного замирення Тіта з Москвою. — Запитаний журналістами про відвідини команданта американського летунства генерала Твайнінґа в Москві, Президент заявив, що він не бачив нічого злого, чому ген. Твайнінґ не мав прийняти таке запрошення і що на такі запрошення американський уряд реаґуватиме „точно на засаді взаємности", що треба — за коментарями американської преси — розуміти так, що коли б напр. до Москви був запрошений і поїхав туди американський секретар оборони, то й до Америки запрошено б совєтського міністра військових справ, що ним є тепер маршал Жуков. Щодо димісії Молотова, то Президент пригадав, що тієї димісії сподівались люди вже давно.

Тіто хоче надалі зберегти приязнь ЗДА

Москва. Юґославський маршал Тіто висловив у Москві переконання, що наладнання приязни між Юґославією і Совєтами не пошкодить приязним юґославським взаєминам з З'єдиненими Державами. Запитаний журналістами, чи він не думав би поїхати до З'єдинених Держав, Тіто засміявся і відповів: „Якщо мене туди запаросили б" і по хвилині додав поважно: „Я поїхав би". Нав'язуючи до внесення, що його в американському Сенаті зголосив сен. ММекКармі, щоб скреслити всю позицію, передбачену на допомогу Юґославії, Тіто висловився про це легковажно. З оточення Тіта пояснюють легковажний підхід до внесення МекКарті про скасування дальшої допомоги Юґославії фактом, що те внесення вийшло власне від особи сенатора МекКарті, що його в Европі вважають політиком, який втратив уже впливи. Оточення Тіта твердить, що замирення між Юґославією і Москвою є доказом не на те, що змінилась Юґославія, а що змінилась Москва.

В СВІТІ

● **Тіто,** в асисті інших членів юґославської делеґації, відвідав у Москві мавзолей Леніна і Сталіна. Юґославський диктатор склав вінок біля саркофаґу Леніна, а на забальзамованого Сталіна не кинув і оком, заманіфестувавши цим свою ворожість до Сталіна, як до особи, що проголосила його „ворогом соціялізму".

● **Совєтський адмірал** В. А. Казатонов, командувач Чорноморської фльоти, склав офіційну візиту в Юґославії. Совєтські моряки прибули на кружляку „Міхаїл Кутузов" і двох нищильниках. П'ять днів вони перебували в порті Спліт на Адріятському морі.

● **У Кенії** англійська колоніяльна влада офіційно оприлюднила, що від початку боротьби проти автохтонно - терористичного руху мав-мав, від жовтня 1952 р. виконано присуд смерти на 1,071 особі, не рахуючи десятків тисяч убитих в бойовій акції.

● **У Совєтах** міста, колгоспи, фабрики і вулиці, називані іменами живучих большевицьких вожаків, будуть переіменовані, — заявив Хрущов. Але, мовляв, це переіменування буде проведене „спокійно і поступово". Хрущов, між іншим, згадав, що свого часу, коли київська радіовисильня називалась іменем Косіора і щоденно заповідала „говорить радіовисильня імени Косіора", то коли одного дня заповіли програму, не згадавши його імени, всі слухачі відразу подумали, що Косіора заарештували. І дійсно, його заарештували і розстріляли, як „ворога народу".

● **Саляг Бен Юссеф,** провідник туніської підпільної Визвольної Армії, прийняв титул „генераліссімуса". Ця підпільно - революційна організація, що боролась проти Франції, після одержання Тунісією самостійности, не визнає уряд Бурґуіби і відмовилась розформуватися чи вступити до реґулярної туніської армії. Вона заповіла дальшу боротьбу, а тому, що за внутрішню безпеку країни відповідає тепер туніський уряд, очевидно, Тунісії загрожує громадянська війна. Лібія і Єгипет визнали уряд Бурґуіби, і це збільшує заколот серед арабів,

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3 N. J.

„ЧОМУ ЗАБУВАЄТЬСЯ УКРАЇНУ?"

„Чому забувається народи України та багатьох інших колоній у Совєтському Союзі, серед яких національні аспірації ніколи не вигасали? Вони ж ще більше заслуговують на увагу, ніж революціонери Альжирії, Тунісії, Марокко, Кипру, Ґоа чи Індо-Китаю". Такий запит з гірким докором ставить Дейвід Лоренс, редактор відомого й авторитетного тижневика „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" в останньому виданні цього журналу на 8-го червня ц. р. в статті „Течії історії".

У цьому питанні криється чи не найбільша трагедія нашої доби. Погляньмо тільки на загальну ситуацію в світі. З одного боку проголошується величні ідеали та високі гасла волі й справедливости для всіх, а з другого боку, у практичній політиці, ці гасла розбазарюється і погано торгується ними знову, дармащо за них та за їх здійснення і перемогу так багато людей впродовж багатьох генерацій голови свої поклали. „Дух націоналізму — воля від чужої влади — прийняті сьогодні як демократична доктрина", — твердить цитований автор, цим духом націоналізму насичена вся велика історія українського та інших все ще поневолених народів, самовизначення і передрішення яких постійно топлять в морі крови та погребують в руїнах і попелищах їхні імперіялістичні сусіди, а тим часом тим народам знову й знову кажуть „передрішуватись", застосовуючи до них принципи „непередрішенства" тільки тому, що вони не змогли встоятись перед брутальною силою імперіялістів.

Найбільше болюче, що такій аморальній політиці потурає Америка. „Чому Сукарно в Індонезії чи Неру в Індії такі голосні щодо волі для напівцивілізованих племен Азії та Африки і рівночасно такі мовчазні щодо народів Східньої Европи, які ще так недавно втішались волею і незалежністю?" — продовжує свої запити Лоренс, вказуючи рівночасно на тих ліберальних та миротворних американських і европейських політиків, які „статусом кво" Східньої Европи думають зберегти мир, дармащо це означає резиґнацію з усіх наших ідеалів. До таких політиків цитований автор зараховує також і Джорджа Кеннана, одного з головних американських „спеців" у совєтських і східньоевропейських справах, який у своїх промовах заявляє, що теперішню ситуацію в Східній Европі треба вважати за „остаточну".

Або взяти інший приклад. Саме тепер на весь світ поширюється одержаний з довірочних джерел і поширений Державним Департаментом текст секретної промови Хрущова про злочини Сталіна. Як виглядає після опублікування цієї промови вільний світ з його мораллю, коли він протягом 30 років не тільки толерував, але й „співіснував" з тим, кого самі його учні і співробітники називають тепер виродком-деґенератом та вбивником мільйонів? Хрущов та інші співвиконавці злочинів Сталіна намагаються тепер виправдуватись бодай тим, що вони „мусіли" поповнювати ці злочини для свого власного рятунку, хоч ту саму злочинну політику продовжують і без Сталіна. Але як виглядають і почувають себе тепер ті західні державні мужі, включно з американськими, які з тим же звироднілим „Джо" не тільки „співіснували", але й братались і пальцем не кивали, щоб „передрішити" життя і волю тих, що їх Сталін мордував? При цьому не можна переочити факту, що всі закиди Хрущова проти Сталіна стосуються до його брутальности і злочинів у відношенні таки до комуністів. Які ж мусіли бути його злочини у відношенні до не-комуністів, не кажучи вже про ворогів комунізму, хоч би українських „буржуазних націоналістів". А саме ці злочини Хрущов вважає за заслуги Сталіна.

Хрущов, найближчий „соратник" звироднілого Сталіна, виконавець і стахановський перевиконувач Сталінових злочинів в Україні, тепер малощо не герой тільки тому, що відважився кинути каменем у свого неживого вчителя. Хрущову та його колективним співдиктаторам стискає руки і називає своїми приятелями англійська королева, з ними тепер хоче співіснувати вільний світ. А хто має заплатити і відповідати за всі ті страшні злочини, до яких вже й Хрущов не може не признатись? Справді, чому забувається Україну?!

Голос і запит Лоренса в цій справі свідчить, що високі західні ідеали волі та справедливости так само ще не вигасли, як не вигасли й національні аспірації поневолених народів. Це тільки заохочує нас усіх, щоб тепер, серед аморальних і самогубних тенденцій співіснування з убивниками і їх сатрапами, ще тільки збільшити акцію поширювання правди про Україну. Пам'ятайте про Україну! — повинно стати сьогодні міжнародним політичним гаслом, бо гасло це може врятувати світ від співіснувальної катастрофи.

ОСВІТА ДОРОСЛИХ В ЗДА

Багато читачів здивується, коли довідається, що минулого, 1955 року, більше число дорослих осіб записалося до шкіл для продовжування й поглиблювання своєї освіти, як було всіх дітей в дитячих садочках і народних школах. Щоб не бути голословним, подаємо кілька чисел:

В самому тільки Нюйоркському стейті 1955 року „ходило до школи" 713,785 дорослих осіб, а всіх дітей в нижчих від середньої школах було 526,483. В двох стейтах — Ню Йорку і Каліфорнії — коло двох мільйонів чоловіків і жінок, які колись „закінчили" були народну освіту, знову вписалися до шкіл, бажаючи поглибити своє знання. В цілій державі 35,000,000 дорослих громадян старалися навчитися культурніше жити. Більш як двадцять стейтів дають фінансову допомогу для освіти дорослих осіб.

Та все ж таки ще й тепер є люди, які з поблажливістю й усмішкою дивляться на освіту дорослих, уважаючи її „забавкою" тих осіб, які не знають, що робити в вільному часі. Їм відповідає віцепрезидент Товариства Освіти Дорослих Артур П. Крабтрі в „Ню Йорк Таймсі" так: Не можна на основі екстраваґантности деяких людей оцінювати широкий і масовий рух дорослих осіб до здобуття дальшої освіти". Крабтрі, звичайно, не зараховує до цього масового руху тих осіб, які спільно вчаться, як дресувати своїх собак, і тих бабусь та дідусів, які вчаться, як піклуватися своїми майбутніми внуками.

Освіта для дорослих — це не відпочинок для тих, що нею цікавляться, хоч не можна заперечити, що існує деяка відпочинкова вартість у кожній освіті для дорослих і деяка виховно - освітня вартість в кожнім відпочинку. Не є також головною ціллю освіти для дорослих дати людині фах, в якому можна було б працювати і заробляти собі на прожиток. Правда, і діти і дорослі мусять знати, як мають заробити на життя. Але під час праці над освітою для дорослих на першому місці своїть завдання, як навчити дорослих культурніше жити.

Досі ми говорили, чим не є освіта для дорослих, — але треба сказати й про те, чим вона в дійсності є:

1. Освіта для дорослих — це таки справжня освіта й виховання, така сама, як і освіта для дітей та юнаків. Як не можна дитини нагородити на ціле життя, так не можна її й навчити всього, чого вона потребуватиме в старшому віці. Освіта для дорослих — це продовжування навчального процесу, який починається в дитячому садку і який повинен кінчатися із смертю людини.

2. Головна ціль і завдання освіти дорослих — дати їм можливість з більшим успіхом виконувати ті функції, які повинен здійснювати: а) громадянин, б) батько і голова родини, в) робітник.

Американські виховники ствердили, що громадяни ЗДА в першому сторіччі існування своєї держави надзвичайно живо цікавилися політичними й громадськими справами і всі відчували відповідальність за її долю. Але вже наприкінці 19-го віку настала деяка байдужість та інерція, головним чином в політичній діяльності. Вибори 1948 року показали, що лише трохи більше як половина управнених до голосування американців вибирали президента цієї країни. Голосувало тоді тільки 49 мільйонів осіб, а 45 мільйонів полінувалися віддати свій голос. Тепер майже при всяких виборах в цій країні відсоток активних виборців є менший в порівнянні з іншими великими державами вільного світу. (Вибори в країнах поза залізною заслоною — це фарса). Директор Інституту Публічної Опінії Джордж Ґеллуп шляхом опитування ствердив, що поважне число американських громадян не знає, чи відома „доктрина Монро" походить від президента Джеймса Монро, чи від кінової зірки Мерілин.

І ось головна ціль і завдання освіти дорослих — навчити американців бути свідомими своїх прав і привілеїв, бути активними громадянами своєї держави. Виховники й освітники нарікають на те, що донедавна в американському вихованні й освіті головну увагу звертали на матеріяльний добробут одиниці, думаючи, що з багатьох громадян автоматично стануть і добрі та активні громадяни. Запізно побачили, що воно не так.

Дехто зможе усумнитися, що при допомозі освіти дорослих можна справді щось зробити в цій ділянці. Статистика дає на це ствердливу відповідь.

В нюйоркському стейті минулого року 100,000 дорослих осіб записалися до публічних шкіл, де вивчали громадянські права й обов'язки та активність американського громадянина на суспільному полі. Крім того, 71,000 новоприбулих вивчали те саме в спеціяльно призначених клясах, а численні тисячі дорослих „школярів" на інших курсах мали нагоду запізнатися з цим предметом навчання. В загальному більше як одна третина дорослих, які минулого року користали з освіти, могли довідатися, як стати кращим громадянином цієї країни. Статистика показує, що в цілій країні найбільший відсоток дорослих школярів цікавиться громадсько - політичними справами.

Ми згадали вище, що одним із завдань освіти дорослих є також навчити їх, як стати кращим батьком, кращим головою родини і кращим робітником. Тепер всі згідні в тому, що зменшити число малолітніх злочинців можна тільки при допомозі зменшення злочинности серед батьків. Минулого року 122,336 дорослих брали участь в шкільному навчанні, ціллю якого було зробити своїх слухачів кращими батьками й головами родин. Це було в Ню Йорку.

Ми згадували, що освіта дорослих — це не навчання нових фахів чи професій. Та теперішня технологія вимагає, щоб робітник постійно дошколював себе, бо вже давно минулися ті часи, коли робітник усе своє життя послуговувався тим самим знаряддям. В 1955 році 110,577 осіб в Ню Йорку навчалися фахового вишколу, щоб з кращим успіхом виконувати свою працю.

Як бачимо, освіта дорослих в цій країні це не те, що в Европі розуміють під поняттям „позашкільної освіти". Не є це й те, що давніше старалися осягнути при допомозі доповідей в освітніх товариствах чи в різного роду клюбах. Це — систематична, масова праця, яка відбувається в шкільних приміщеннях і яка змагає до того, щоб ЗДА „піднесли свій рівень думання" так високо, щоб духова частина американського життя зрівнялася з найвищим у світі його матеріяльним стандартом.

ТІТО У МОСКВІ

Тріюмфальний в'їзд Тіта до Москви 2 червня ц. р. був безумовно доказом величезного успіху політики юґославського диктатора в останніх восьми роках. Коли 16 серпня 1949 року совєтський уряд відкликав свого амбасадора з Беоґраду у висліді гострого конфлікту, що постав у 1948 р. між Юґославією і Комінформом в зв'язку з „ідеологічними" різницями, а фактично через спротив Тіта підпорядкувати економіку Юґославії совєтським господарським п'ятирічкам, то куди актуальнішою й імовірнішою була перспектива збройного нападу Мадярщини, Болгарії і Румунії під совєтським командуванням на Юґославію, аніж приймання Тіта в Москві з найвищими почестями. Було ж ясно — і Тіто та вся юґославсько-комуністична верхівка знали це з усіми подробицями — що текст оскарження їх в „зраді соціялізму", зладжено в Москві і всією нагінкою проти режиму Тіта в Юґославії, зірванням дипломатичних і торговельних взаємин всіх східніх комуністичних країн з Юґославією та неприхованими погрозами ліквідації того режиму — керувала Москва. Хрущов, ревеляціонуючи про становище Сталіна з тих днів, наводив погрозу Сталіна „кивком мизинця" знищити Тіта. Хрущов казав правду, що Сталін „кивав пальцем", але з того „нічого не вийшло". Хрущов не сказав тільки, що не вийшло тому, що Тітові поспішив на поміч Захід: з грошовою допомогою і з недвозначною поставою, при якій кожний військовий замах на Юґославію міг розпалити нову світову війну.

Захід врятував Тіта, вийшовши із засновку, що 1) це перший комуністичний диктатор, який збунтувався проти диктатури Москви і який здвигнув теорію націонал-комунізму, що має більше шансів еволюціонувати до демократизму, аніж інтернаціональний комунізм, підпорядкований московському ідеологічному та військовому центрові, і 2) що тому краще мати діло з Юґославією Тіта, аніж Юґославією якогось його наступника, настановленого з волі Москви, з московськими залогами в Юґославії, як у ще одній сателітній державі. І Тіто на 100% використав цей підхід Заходу. Скільки дістав він від західніх держав грошей, зброї і товарів — трудно знати, але за один лише останній бюджетовий рік, який кінчається 30 червня ц. р., самі тільки З'єдинені Держави дали Юґославії 3,300,000 долярів готівкою і доставами. Щоб прихилити собі довір'я Заходу, Тіто скористав з його посередництва для полагодження конфлікту з Італією за Трієст, знехтувавши становищем у цій справі совєтського репрезентанта в Об'єднаних Націях, — вступив у союз з балканськими державами Грецією і Туреччиною, що належать до НАТО, бодай частинно скасував залізну завісу, дозволивши на обмежене допущення закордонної преси, та „здемократизував" свій режим настільки, що, хоч і викинув з партії та уряду голову внутрішньої опозиції Мілована Джіласа, але не розстріляв його і не замкнув у кацеті.

Проте, вартість Тіта й комуністичної Юґославії для Заходу завжди стояла під знаком запиту, а допомога, уділювана Юґославії Тіта збоку ЗДА, була постійно під обстрілом Конґресової критики. Ці критичні голоси особливо зросли після 26 травня 1955 року, коли Булґанін і Хрущов, два найвпливовіші „колективні диктатори", полетіли до Беоґраду на перепросини з Тітом. Правда, хід і вислід тієї візити ще не відштовхнули Заходу і дали прихильникам концепції про потребу далі допомагати Юґославії бодай стільки ж атутів, скільки й противникам. Тіто прийняв московських гостей підкреслено холодно. Він відкинув звалення Хрущовим вини за все, що затіяв Комінформ на Берію; виразне намагання Хрущова говорити з ним, як з ідеологічно - партійним однодумцем — він також відхилив, настоявши, щоб розмови велися на „державному", а не на „ідеологічному" рівні, себто тільки про відновлення дипломатичних, торговельних і культурних взаємин, між двома рівнорядними державами, а не про зв'язки між партіями. Під час перебування московських большевиків у Беоґраді Тіто також підкреслював, що Юґославія веде власну суверенну закордонну політику і що та політика базується на „невтральності" між Сходом і Заходом, отже не може бути й мови про включення Юґославії в совєтську політичну й економічну систему.

Так було круглий рік, протягом якого Тіто неоднократно — останній раз найголосніше під час своїх офіційних відвидин у Франції — повторював те саме, зацитькуючи неспокій і підозріння на Заход щодо істотної позиції Юґославії. Проте, ця „невтральність" Юґославії була завжди дуже підозріла. Юґославія висунула себе в першу лінію „невтралістів" поруч із Індією Неру та Єгиптом Ґамаля Нассера, куди Тіто їздив з візитами. Але у практичній закордонній політиці, в різних конкретних справах, становище „невтральної" Юґославії, як і двох інших названих держав, що їхні лідери персонально є антикомуністами, — цей невтралізм покривається з становищем Москви: у справі прийняття комуністичного Китаю до ОН і передання йому Формози, у справі НАТО й оборонних військово - політичних союзів (як Баґдадський та Південно - Східній азійський пакти), у справі роззброєння, у справі англійських та американських заморських військових баз, у справі колоніялізму тільки в московському розумінні, отже єдино під адресою Заходу, і в справі „коекзистенції", з усіми її безсумнівними однобічними користями для Москви.

Теперішня подорож Тіта до Москви слушно підсилила всі давніші сумніви щодо вартости такого „невтрального чинника". Тепер уже сам Тіто заговорив про розмови не на „державному", а на „ідеологічному" рівні. Сам Тіто признав, що він завжди вірив у „повну ліквідацію трагічного непорозуміння", і що момент для такої повної злагоди між Беоґрадом і Москвою настав власне тепер. Примирливі жести, що їх зробила Москва у відношенні до Тіта — розв'язання Комінформу і вигнання Молотова — не лишилися без сліду. „Пробний рік", що його визначив Тіто для ревізитування московських диктаторів, закінчився згодою в тому комуністичному сімействі. Правда, Тіто ледве чи перестане говорити про свій невтралізм і своє незмінне становище до Заходу, — бо ж ця позиція дає йому найбільші практичні вигоди: брати від обох таборів гроші, товари й морально - політичний кредит. Але ж остаточно збанкрутували всі наївні надії на можливість еволюціонування юґославського комунізму вбік демократизації. „Ідеологічна спільність" між Москвою і Беоґрадом означає простою мовою: спільність ідей усіх комуністичних партій в світі щодо насадження однопартійної комуністичної диктатури. І нема ніякого сумніву, що лідером інтернаціонального чи різнонаціонального комуністочного світу є і залишиться Москва із своїми власними імперіялістичними цілями. Іде тільки про методи осягнення цієї всекомуністиеної цілі, а не про політичну засаду. Очевидно, що Каносса, до якої пішла Москва, щоб з'єднати собі Тіта, може осмілити й інших сателітів, щоб вони відважніше обставали за своїми господарськими інтересами й противились диктатові Москви. Але ж комуністична диктатура все одно залишиться там скрізь, як триває вона і в Юґославії. І тому дійсно для західнього світу постало тепер нове клопітливе питання: як довго і яким коштом варто підтримувати державу і її режим, що наставлені на знищення демократії у всьому світі, хоч би те знищення плянувалось тепер осягнути демократичними, „мирними", а не збройними методами?!

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА АҐЕНЦІЯ АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ

25-го квітня ОН опублікували запропонований проєкт нової інтернаціональної аґенції для розвитку мирного ужитку атомової енерґії та для можливого використання її всіма націями.

Якщо статут цієї нової аґенції буде схвалений — а всі дані показують, що він буде схвалений — тоді розвиток атомової енерґії для мирного вжитку пошириться в міжнародних розмірах. Проте, це не значить, що запропонований проєкт заступить або пошкодить реґіональним чи національним програмам такого розвитку, якщо вони існують по окремих країнах або заплановані для майбутнього.

Ідею створення такої аґенції подав президент Айзенгавер у своїй промові перед Генеральною Асамблеєю ОН в грудні 1953 року. Президент запропонував, щоб усі нації, які принципово погоджуються взяти в цьому участь, зробили свої вкладки до нової аґенції із своїх запасів нормального урану та інших матеріялів, придатних для розщеплювання атому.

Представники 12 націй, включаючи З'єдинені Держави та Совєтський Союз, обговорювали запропонований статут на засіданнях у Вашинґтоні наприкінці квітня.

Всі члени Об'єднаних Націй та їх аґенцій — всього їх є 84 — можуть бути членами нової аґенції. Представники всіх 84 націй зустрінуться у вересні, щоб виробити остаточну версію статуту. Шанси, що статут буде прийнятий, дуже великі, про що свідчить факт, що 36 націй подали свої ідеї до Статутового комітету, який складається з 12 націй, і багато тих ідей вже внесено до статуту. Обсерватори спеціяльно відзначили згідливу політику Совєтів до праці Статутового комітету. Цей факт, якщо він виявиться і на вересневій конференції, віщує успішну роботу пропонованій аґенції.

Відповідно до проєкту, аґенція має скеровувати свою діяльність згідно з політикою Об'єднаних Націй, маючи на увазі „дальший розвиток всесвітнього роззброєння". Аґенція має звітувати перед Генеральною Асамблеєю ОН, а, після схвалення ними, перед Радою Оборони. Рада Оборони не матиме права вета над аґенцією, так само, як і безпосередньої контролі над нею.

Статут має спеціяльні пункти, які дадуть запоруку того, що атомові матеріяли, розподілені аґенцією, можуть бути вжиті тільки для мирних цілей, а не для озброєння. Один із таких застережних заходів полягає в системі інспекторів аґенції, які матимуть право доступу до всіх „осіб, місць і даних" під час своєї праці. Вони мають право перевіряти, щоб розподілені матеріяли були вжиті тільки для мирних цілей.

Атомові матеріяли, внесені до аґенції, можуть бути або вислані безпосередньо до іншої нації-члена аґенції, або переховані на складах аґенції. Ці матеріяли, як також і інші ресурси нової аґенції, будуть ужиті для таких спеціяльних цілей: сприяти дальшим науковим дослідам; задовольнити потребу в електричній енерґії, особливо в місцях нового розвитку та розбудови; заохочувати обмін науковими інформаціями в галузі мирного вжитку атомової енерґії; сприяти обмінові науковцями та атомовими експертами; забезпечити контролю над уживанням атомових матеріялів.

Амбасадор Джеймс Вадсворт, представник З'єдинених Держав у Статутовому комітеті, висловив надію, що незабаром аґенція почне працювати.

Заг. Рада

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(6)

Богдан Кравців

ФРАНКО — ЛІРИК

Єдиною фікцією в усій цій справі із „Зів'ялим листям" є те, що герой не закінчує, не зважаючи на всі свої ліричні виклики і закляття, самогубством, за літературним прикладом Ґетевого „Вертера". І ще — цілком таки фіктивні і не відповідають змістові зібраних у трьох жмутках пісень імпутовані героєві самим же автором в передмові до першого видання твердження про песимізм, безнадійність і розпач „Зів'ялого листя", проти яких застерігся потім сам же Франко в передмові до другого видання, полемізуючи з Щуратом за його помилкове розуміння інтенцій і характеру цієї збірки, як „прояву зовсім зайвого в нас песимізму", і стверджуючи, що в них можна знайти не одно таке, що відгукнеться в душі „зовсім непесимістичними тонами".

Вже перший, передовий вірш „Зів'ялого листя" звучить цілком незанепадницькими, цілком непесимістичними тонами й акордами. Це радше захоплена пісня перемоги, якогось внутрішнього визволу, життьового вогню і радісної творчости. Цей вірш такий характеристичний, що його — хоч і відомий — треба привести в цілості:

„По довгім важкім отупінню
Знов трискає хвиля пісень,
Неначе з-під попелу разом
Язиками блимне вогень.

Що щастям, спокоєм здавалось —
То попелу тепла верства;
Під нею жаги і любови
Не згасла ще іскра жива,

Не згасла ще, тліла, ятрилась
Помимо сліз моїх роси;
Та вітер повіяв, і попіл розвіяв —
Тепер ти вогонь той гаси!

Ні, годі! Не буду гасити!
Хай бухає грішний вогень!
І серце хай рветься, та вільно хай ллється
Бурливая хвиля пісень."

Далекі до песимізму і безнадійности і поезії дальших жмутків „Зів'ялого листя", хоч і повні вони і болю, і туги, і розчарувань — усього того, що дає людям кохання. На страшні слова милої „не надійся нічого" автор-герой відповідає болючим, бурхливим запереченням:

„І в серці своїм знов я чую силу
Розсіяти туман той, теплотою
Чуття і жаром думки поєднати
Тебе з життям — і в відповідь тобі
Я кличу: „Надійсь і кріпись в борні."

На долю поет не нарікає, якби хтось і хотів цього чекати, не проклинає її:

„Я не жалуюсь на тебе, доле,
Добре ти вела мене, мов мати.
Та ж де хліб родити має поле,
Мусить плуг квітки з корінням рвати,"

і закінчує свій вірш про неї чудовим образом долі-сівача:

„А ти йдеш з сівнею й тихо сієш
В горні скиби і незрослі рани
Нове сім'я, нові надії,
І вдихаєш дух життя рум'яний."

Не знайти песимізму і чорної розпачі і в поезіях другого жмутка „Зів'ялого листя", в чудових стилізованих на лад народних пісень і живих як народні пісні своєю безпосередністю і щирістю, поезіях про смутки і радощі кохання. Тільки вже наприкінці другого жмутка передчуття неминучої важкої осени тривожить поета, що „свій плуг тяжкий до краю дотягає" і що в нього:

„Замерли в серці мрії молодеї,
Ілюзії криниця пересхла;
Різкі, сухі мої зробились реї, —
Пора худого жнива надійшла."

Глибокого болю і розпачі сповнені тільки — зрештою згідно з пляном ліричної драми — поезії третього жмутка, коли герой вже мусить думати про кінець, про відхід, коли й пісням кохання вже треба замовкнути і самому впасти „в Нірвани темний кут". Але й ці пісні розпачі і болю не знаходять відгуку в душі читача, який усвідомлює добре, що це ж неминучий кінець ліричної драми, літературна фікція, що її так часто виводять на сцені, і що „малий холодний інструмент" — це тільки доконечний реквізит в романтичній драмі, виведеній автором, який і не думає кінчати із собою і якого пісня ще не раз ударить в переможні акорди оптимізму.

КАТИ ПРО СЕБЕ

ТЕКСТ СЕКРЕТНОЇ ПРОМОВИ ХРУЩОВА ПРО ЗЛОЧИНИ СТАЛІНА

(2)

ДВА НОВІ ДОКУМЕНТИ

Товариші! Партійний з'їзд повинен бути ознайомлений з двома новими документами, які потверджують такий характер Сталіна, як його вже з'ясував Володимир Ілліч у своєму „заповіті". Ці документи — це лист Надєжди Константиновни Крупської (жінки Леніна) до Лева Борисовича Камєнєва, який був у той час головою Політбюра, і особистий лист Володимира Ілліча Леніна до Сталіна. Я тепер прочитаю ці два документи:

Леве Борисовичу!

У зв'язку з коротким листом, який я написала словами, подиктованими мені Володимиром Ільїчом за дозволом лікарів, Сталін дозволив собі вчора надзвичайно брутальний вибух, скерований проти мене. Це не є моя перша прислуга для партії. Протягом усіх цих 30 років я ніколи не чула від жадного товариша будь-якого шорсткого слова. Справа партії та Ілліча є для мене не менш дорогі, ніж для Сталіна. Під теперішню пору я потребую максимум самоопанування. Те, що можна чи не можна обговорювати з Іллічем, мені відоме ліпше від будь--якого лікаря, бо я знаю, що його нервує, а що ні; в кожному разі, я знаю це ліпше від Сталіна. Я звертаюсь до Вас і до Григорія (С. Зінов'єва), як до нас ближчих товаришів В. І. і прохаю захисту від брутального встрявання у моє приватне життя і від підлих лайок та погроз. Я не маю сумніву щодо того, яке буде одностайне рішення Контрольної Комісії, якою Сталін вважає за відповідне погрожувати мені: проте, я не маю ані сили, ані часу, щоб витрачати їх на цю дурну суперечку. І я є живою істотою, а мої нерви докраю напружені. Н. Крупська.

Надєжда Константиновна писала цього листа 23-го грудня 1922 року. Через два з половиною місяці після цього, в березні 1923 року, Володимир Ілліч послав Сталінові такого листа:

До Товариша Сталіна,
Копії для Камєнєва
і Зінов'єва.

Дорогий товаришу Сталін!

Ви дозволили собі брутальний виклик моєї дружини до телефону і брутальні докори проти неї, не зважаючи на факт, що вона сказала вам, що погоджується забути те, що було сказане, все ж таки Зінов'єв і Камєнєв довідались про це від неї. Я не думаю прощати так легко те, що було зроблене проти мене, і я не потребую тут додавати, що вважаю за звернене проти мене те, що було звернене проти моєї дружини. Тому я прошу Вас обміркувати уважно, чи ви згідні відкликати свої слова і вибачитись, чи волієте зірвати між нами зв'язки. З пошаною, Ленін, 5 березня 1923. (Рух на залі).

Товариші! Я не буду коментувати цих документів. Вони вимовно самі за себе говорять. Якщо Сталін міг в такий спосіб поводитись за життя Леніна, міг так поводитись супроти Надєжди Константиновни Крупської, яку партія добре знає і високо оцінює як льояльного друга Леніна і як активного борця за справу партії від часу її створення, ми можемо легко собі уявити, як поводився Сталін з іншими людьми. Ці його неґативні риси постійно розвивались і протягом останніх років набрали рішуче нестерпного характеру.

СТАЛІН ЗЛОВЖИВАЄ ВЛАДОЮ

Як пізніші події показали, побоювання Леніна були оправдані: у перший період після смерти Леніна, Сталін ще звертав увагу на його (Ленінову) пораду, але опісля почав нехтувати серйозними пересторогами Володимира Ілліча.

Коли ми аналізуємо практику Сталіна в світлі директив партії і країни, коли зупинимось, щоб обміркувати все, що Сталін витворяв, ми мусимо прийти до переконання, що побоювання Леніна були оправдані. Неґативні риси характеру Сталіна, які за часів Леніна тільки що народжувались, перетворились в останніх роках у важке зловживання Сталіним влади, що завдало невимовної шкоди нашій партії.

Нам треба серйозно обміркувати і правильно проаналізувати цю справу, щоб усунути всяку можливість повторення в будь-якій формі чогонебудь з того, що мало місце за життя Сталіна, який рішуче не терпів колеґіяльности в проводі та праці і який застосовував брутальне насильство не тільки супроти всього, що йому противилось, але також супроти того, що його химерному й деспотичному характерові виглядало як суперечне з його концепціями.

Сталін діяв не з поміччю переконування, вияснювання і терпеливої співпраці з людьми, але накидаючи концепції та вимагаючи абсолютної підпорядкованости своїй власній опінії. Хто тільки противився тій концепції або намагався давати свій погляд і правильність свого становища, той був засуджений на усунення з керівного колективу і опісля на моральне та фізичне знищення. Так було, зокрема, в період після 17-го партійного з'їзду, коли багато визначних партійних керівників та рядових партійних працівників, чесних і відданих справі комунізму, впали жертвою Сталінового деспотизму.

Ми мусимо ствердити, що партія вела серйозну боротьбу проти троцькістів, правоухильників та буржуазних націоналістів і що вона ідеологічно роззброїла всіх ворогів ленінізму. Цю ідеологічну боротьбу поведено успішно і в її результаті партія зміцнила, загартувалась. Тут Сталін відіграв позитивну ролю.

Партія вела велику політично - ідеологічну боротьбу проти тих у її власних рядах, які видвигали антиленінські тези, які репрезентували політичну лінію, ворожу партії і справі соціялізму. Це була вперта і важка, але конечна боротьба, бо політична лінія обох, троцькістсько-зінов'євського бльоку та бухарінців, вела прямо до відновлення капіталізму і капітуляції перед світом буржуазії.

Спинімося на момент над тим, що сталося б, якби в 1928-1929-х рр. перемогла серед нас політична лінія правоухильників, або орієнтація на „бавовняну індустріялізацію", чи на куркулів і т. п. Ми не мали б тепер могутньої важкої індустрії, ми не мали б колгоспів, ми опинились би в капіталістичному оточенні обеззброєні і слабі. Ось з цієї причини партія вела нещадну ідеологічну боротьбу, вияснюючи всім членам партії і безпартійним масам шкідливість та загрозу антиленінських пропозицій троцькістської опозиції і правих опортуністів. Цей великий труд вияснювання партійної лінії приніс плоди: троцькісти і праві опортуністи були політично ізольовані; величезна більшість партії підтримала ленінську лінію, а партія була спроможна розбудити та зорганізувати маси трудящих для здійснювання ленінської партійної лінії і для будівництва соціялізму.

Заслуговує відзначення факт, що в процесі запеклої ідеологічної боротьби проти троцькістів, зінов'євців, бухарінців та інших, не вживалося проти них крайніх репресивних заходів. Боротьба відбувалась в ідеологічній площині. Але через декілька років, коли вже були покладені основи під будівництво соціялізму в нашій країні, коли експлуататорські кляси вже були в основі зліквідовані, коли совєтська соціяльна структура радикально змінилася, коли соціяльна база для ворожих партії рухів і груп сильно зменшилася, лише тоді почалися скеровані проти них репресії.

ПОЧАТОК ПОЛІТИКИ РЕПРЕСІЙ

У цей період (1935-1937-1938) зародилась практика масових репресій при допомозі урядового апарату, — спершу проти ворогів ленінізму — троцькістів, зінов'євців, бухарінців, вже після того, як їх партія давним-давно політично розгромила, а згодом і проти багатьох чесних комуністів, проти тих партійних кадрів, які перенесли важкий тягар громадянської війни і перших, найтрудніших років індустріялізації і колективізації, які активно боролись проти троцькістів і правих опозиціонерів за ленінську партійну лінію.

Сталін створив поняття „ворог народу". Цей термін автоматично робив зайвим доводити ідеологічну помилку особи або осіб, заанґажованих у полеміку: цей термін уможливлював застосування найжорстокіших репресій, з порушенням усіх норм революційного правосуддя, проти кожного, хто в будь-якій мірі не погоджувався з Сталіним, проти тих, кого лише запідозрено у ворожих замірах, проти тих, хто мав погану опінію.

Поняття „ворог народу" фактично усувало можливість всякої ідейної боротьби або можливість висловити свої погляди навіть в чисто практичних питаннях. Здебільша єдиним доказом вини, всупереч усіх норм сучасного права, було „признання" самого обвинуваченого; і, як згодом виявилось, „признання" добувалося фізичними репресіями проти обвинуваченого.

Це привело до найглибших порушень революційної законности і до того, що багато цілком невинних людей, які в минулому боронили партійну лінію, стали жертвами.

Мусимо ствердити, що супроти тих осіб, які свого часу противились партійній лінії, часто не було достатніх поважних причин для їх фізичного знищення. Формулу „ворог народу" спеціяльно введено для фізичного винищування таких осіб. Це факт, що багато людей, зліквідованих, як вороги партії і народу, працювали з Леніним за його життя. Деякі з них робили помилки за життя Леніна, але, не зважаючи на це, Ленін користувався їхньою працею, поправляв їх і робив все можливе, щоб затримати їх в рядах партії; він переконував їх іти за ним.

ПРИГАДКА ПРО ДИРЕКТИВИ ЛЕНІНА

У зв'язку з цим делеґати з'їзду партії повинні познайомитись з неопублікованою запискою В. І. Леніна, зверненою до Політичного Бюра Центрального Комітету в жовтні 1920 р. Вказуючи на обов'язки Контрольної Комісії, Ленін писав, що ця Комісія повинна стати „дійсним органом партії і пролетарським сумлінням":

Як спеціяльний обов'язок Контрольної Комісії, рекомендується глибокий, індивідуалізований — навіть іноколи як певний рід терапії — зв'язок з представниками т. зв. опозиції, які переходили психологічну кризу наслідком невдач у своїй совєтській або партійній кар'єрі. Треба вживати зусиль, щоб заспокоїти їх, щоб з'ясувати їм справу в спосіб звичний між товаришами, щоб підшукати їм (поминаючи методи видавання наказів) такі завдання, які психологічно відповідали б їм. Поради і вказівки в цій справі мають бути сформульовані Організаційним Бюром Центрального Комітету — і т. д.

Усі знають, яким непримиренним був Ленін супроти ідеологічних ворогів марксизму, супроти тих, хто порушував правильну партійну лінію. Проте, водночас Ленін, як видно з цього документу, в практичному керуванні партією домагався найтіснішого партійного зв'язку з особами, які виявляли нерішучість або тимчасову незгідливість з партійною лінією, але яких можна було навернути на партійний шлях. Ленін учив, що таких людей треба терпляче виховувати без застосовування крайніх метод.

Мудрість Леніна була ясно видна в його поводженні з людьми.

Зовсім протилежний спосіб поводження з людьми був характеристичний для Сталіна. Ленінська риса — терпелива праця з людьми; вперте і дбайливе виховування їх; вміння переконувати людей, щоб вони йшли за ним, без уживання примусу, а скорше через ідеологічний вплив на них цілого колективу — ці риси були зовсім чужі Сталінові. Він відмовився від ленінської методи переконування і виховування. Він відкинув методу ідейної боротьби і волів методи тиску, масових репресій і терору. У чимраз більшому маштабі і чимраз упертіше він діяв через органи репресій, часто порушуючи в той же час норми моралі і совєтські закони.

Це свавілля одної особи заохочувало до свавілля й інших. Масові арештування і заслання багатьох тисяч, екзекуції без суду і навіть без нормального слідства створили атмосферу непевности, страху і навіть розпуки. Це, очевидно, не було корисне для єдности партійних рядів і всіх шарів трудящих людей, але, навпаки, приносило винищування і викидання з партії працівників, які були льояльні, але невигідні Сталінові.

Наша партія боролася за здійснювання ленінських плянів будівництва соціялізму. Це була ідеологічна боротьба. Якби під час цієї боротьби зберігалося ленінські принципи, якби відданість партії тим принципам уміло сполучалося з дбайливим піклуванням за народ, якби не викидалось і не винищувалось людей, але приєднувалось їх на нашу сторону, то ми напевно не мали б грубих порушень революційної законности, і тисячі людей не стали б жертвами терору. Надзвичайні методи були б тоді стосовані тільки до тих людей, які справді доконували злочинних актів проти совєтської системи.

Пригадаймо деякі історичні події.

У днях перед Жовтневою революцією два члени Центрального Комітету большевицької партії, Камєнєв і Зінов'єв, виступили проти ленінського пляну збройного повстання. До того ж 18 жовтня вони опублікували в меншовицькій газеті „Новая Жизнь" заяву з проголошенням, що большевики приготовляються до повстання, і що вони вважають це за авантюру. Таким чином Камєнєв і Зінов'єв розкрили тоді ворогові рішення Центрального Комітету розпочати повстання, і що це повстання має вибухнути в дуже скорому часі. Це була зрада супроти партії і супроти революції. У зв'язку з цим В. І. Ленін писав: „Камєнєв і Зінов'єв розкрили рішення Центрального Комітету їх партії про збройне повстання Родзянкові і Керенському". Він поставив перед Центральним Комітетом питання про виключення Зінов'єва і Камєнєва з партії. Одначе, як відомо, після великої соціялістичної Жовтневої революції Зінов'єву і Камєнєву надано керівні пости. Ленін навіть надав їм пости, на яких вони виконували найвідповідальніші партійні завдання і активно співділили в праці керівної партії і совєтських органів. Відомо, що Зінов'єв і Камєнєв наробили багато інших серйозних помилок за життя Леніна. У своєму „заповіті" Ленін перестерігав, що „жовтневий епізод Зінов'єва і Камєнєва не був, звичайно, випадковий". Але Ленін не поставив питання про їх арештування, а тим паче про їх розстріл.

(Далі буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс.

Великодня збірка на залишенців.

Великдень — це радісне свято. А радість подвійна, коли людина допоможе добрим ділом, щоб і хтось другий мав причину до радости. Тому й правильно Великдень в Америці переходить серед нашої української громади під гаслом допомоги залишенцям, тим найбіднішим, які залишилися бідувати в Німеччині й Австрії, не маючи можливости виїхати за море. Українська громада у Бостоні тямить це і, не чекаючи Великодня, посилає гроші, харчі й одяг нашим залишенцям. Все ж, коли ті посилки — це здебільша діло окремих одиниць, то на Великдень — це збірна маніфестація доброї волі наших громадян. І тому ось, після урочистої Великодньої відправи парох української православної церкви о. Данилевич закликав приявних, щоб вони, при виході з церкви, складали датки на залишенців. Збіркою зайнялись пп. М. Мосюк і П. Улашкевич. Зібрано 66 долярів, а місцевий Допомоговий Комітет при парафії (голова — Микола Давискиба, касир — П. Мороз і секретар — К. Гоц), додав до тієї квоти 50 дол. Ту суму розділено так, що 25 дол. вислано для УКК, до ЗУАДК у Филаделфії — 55 дол., а додатково 36 дол. вислано безпосередньо окремим залишенцям в Німеччині й Австрії. Наш Комітет постійно допомагає десятьом хворим залишенцям. — Другою актуальною подією у нашій громаді є тепер приготування до великого свята тутешньої української православної громади, яким буде 24 червня ц. р. покладення наріжного каменя під фундамент нової православної святині в Бостоні. Вона буде збудована у візантійському стилі і має стати прикрасою міста. На те свято прибуде Архиєпископ Мстислав, який у православній церкві при вул. Арлінґтон відправить Архиєрейську Службу Божу, після якої всі переїдуть на Форест Гілл, де Владика започаткує копання фундаментів. Після тієї церемонії Владика та запрошені місцеві американські гості переїдуть до величавої залі у Розендейл, де відбудеться спільний бенкет. Свою участь обіцяли вже визначні представники стейту і міста Бостону. Для цієї справи оснувався окремий Комітет під головуванням інж. Андрія Прухніцького, а належать туди теж пп. інж. М. Ярош, Д. Ґурин, В. Макарець і ін. Концертовою програмою займеться талановитий молодий диригент А. Пащак. Українська громада в Бостоні переконана, що започаткування будови нової церкви ще більше піднесе її престиж у місті і стейті.

Микола Давискиба

Шикаґо, Ілл.

Спільними силами

З ініціятиви Окружної Ради Союзу Українок Америки в Шикаґо відбулася в неділю 8 квітня 1956 р. заходом місцевих українських жіночих організацій і секцій Жалобна Маніфестація для вшанування славної пам'яти 500 українських жінок, що згинули геройською смертю, розчавлені совєтськими танками під час повстання політичних в'язнів у концентраційному таборі невільничої праці Кінґір. В склад ділового комітету увійшли: Окружна Рада СУА, 12, 22, 32, 36 і 56 Відділи СУА, Український Золотий Хрест, Т-во княгині Ольги при церкві св. Миколая, Католицька Акція Пань, Українське Жіноче Допомогове Товариство, АВН, ООЧСУ, Відділи Гетьманської Організації, Т-во був. Вояків УПА, СУМА і Пласт.

Маніфестацію попередили панахиди за спокій душ закатованих на смерть українських жінок і дівчат, відправлені в усіх українських церквах обох обрядів у неділю 8 квітня 1956 р. о г. 12-ій в полудне. Того ж дня о год. 3-ій по полудні в новій авдиторії школи св. Миколая відбулася Жалобна Маніфестація, яку відкрила голова Окружної Ради СУА п. А. Хариш, прохаючи присутніх вшанувати пам'ять Героїнь однохвилинною мовчанкою. Першою бесідницею була п. М. Віляк, організаційна референтка СФУЖО. В своїй глибоко обдуманій промові бесідниця насвітлила ролю жінки патріотки в змаганнях за волю України, з'ясувала ідею чину, що за неї 500 Героїнь віддало своє життя та закликала українське жіноцтво на еміґрації вдержувати духовий зв'язок з Рідним Краєм.

Слідувала промова Чарлза Керстена, б. конґресмена. Бесідник знаменито орієнтується в сучасних обставинах нашого народу, говорив про положення жінки — в'язня в СССР і гостро нап'ятнував жахливий злочин большевиків у таборі Кінґір. Промова та була прочитана в Конґресі і запротокольована в конґресових рекордах.

Черговою точкою програми була деклямація п. Л. Караван (Пласт) спеціяльно для того свята написаної поеми Т. Курпіти „Безсмертним". Панна Караван своїм артистичним виконанням прекрасної поеми залишила незатерте враження у всіх присутніх.

Палкими словами попросила п. В. Кавка (УГОА) учасників свята зложити пожертви, а пластунки і сумівки перевели збірку на залі. Опісля прочитано резолюції, українською мовою п. Л. Веґека (УЗХ) англійською п. М. Яцків (СУМА), які присутні схвалили повстанням з місць. Свято почалося співом американського, і закінчилося відспіванням українського гимну, які відограла на фортепіяні п. А. Помірко (КАП). Програмою проводила вміло та енерґійно голова Ділового Комітету п. А. Хариш (Окр. Рада СУА). Оригінальна простотою, а глибока змістом декорація була проєкту п. В. Децика.

У. Т.

Міннеаполіс, Мінн.

З праці 19-го Відділу ООЧСУ

Вже від самого початку свого існування, місцевий Відділ ООЧСУ все звертав належну увагу на найважливішу ділянку праці, а саме інформацію американського громадянства про боротьбу українського народу. Відділ ООЧСУ вислав багато інформативного матеріялу до цілого ряду визначних американських діячів: наукових книжок, брошур та листів. В архіві Відділу ООЧСУ знаходиться багато листів від визначних американців з подяками, заввагами чи коментарями. Ці листи являються найкращим показником, наскільки інформативна праця українців в Америці є успішною, та скільки праці треба ще доложити, щоб переконати американську опінію, що загрозою для Америки є не тільки інтернаціональний комунізм, але також традиційний російський імперіялізм, що від віків поневолює Україну.

До успіхів Відділу ООЧСУ на відтинку інформативної праці треба зачислити факт, що резолюція одобрена учасниками Академії, присвяченій Пам'яти ген. Чупринки-Шухевича, була відчитана в Американському Конґресі та внесена до Конґресового Рекорду 27 березня 1956.

Управа Відділу ООЧСУ розіслала резолюції з відповідними супровідними письмами до сенаторів, конґресменів, місцевих політичних діячів, коментаторів та професорів університету. Кілька днів пізніше Управа Відділу одержала багато листів, між якими слід згадати лист конґресмена Віра з копією Конґресового Рекорду. Конґресмен Вір заявив, що він уважає, що річниця смерти ген. Чупринки не повинна пройти непомітно, і тому він рішив відчитати резолюцію в Конґресі, щоб звернути увагу членів Конґресу і ширшого громадянства.

Сенатор Гомфрі, до свого листа з прихильними завватами долучив також текст сенатської резолюції ч. 189, що торкається оборони переслідуваних Москвою українських Церков. Сен. Гомфрі пише, що він звернувся до Президента з проханням поінформувати американського представника в Об'єднаних Націях, щоб він поставив під розгляд ОН „трагічний рекорд комуністичного терору та переслідування українських християн".

Як бачимо, праця авторів резолюції не пішла намарне.

Управа Відділу ООЧСУ поробила заходи в справі періодичної висилки англомовних журналів для десятьох визначних американських політичних діячів в Міннесоті.

Управа Відділу здає собі справу, що ця праця є невелика і далеко від задовільної, але коли б бодай одна з багатьох українських організацій в Америці в кожному осередку, де живуть українці, присвятила належну увагу інформаційній праці про Україну, то можна бути певним, що широка американська публічна опінія багато краще розуміла б, що таке комунізм і московський імперіялізм, а число оборонців цих протидемократичних і нелюдських ідей зменшилося б до горстки.

М. К.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу

• ПОВІДОМЛЕННЯ •

Українська Вільна Академія Наук у США

11½ Вест 26 вул., Ню Йорк

В неділю, 10-го червня 1956 р., о 6-ій год. веч., в приміщенні УВАН у США відбудеться

засідання

Комісії УВАН у США

для Дослідів над Пореволюційною Україною і Совєтським Союзом.

Проф. Василь Гришко

зробить доповідь:

„Панслявізм в совєтській історіографії".

Вхід вільний.

Керівництво Комісії

Українська Вільна Академія Наук у США

11½ Вест 26 вул., Ню Йорк

В суботу, 9-го червня 1956 р., о 7-ій год. веч., в приміщенні УВАН у США відбудеться

засідання

СЕКЦІЇ АНТИЧНОЇ ІСТОРІЇ

на якому

професор І. Станкевич

зробить доповідь на тему:

„Походження кривицького (білоруського) народу в світлі археологічних даних".

Вхід вільний.

Керівництво Секції

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

на могилу бл. п. Михайла Павлюка, радника суду у Львові, нашого найдорожчого шваґра і вуйка зложили ми 15 долярів на фонд допомоги ЗУАДКомітету. **Наливайки і Ґелети.**

Український Громадський Клюб в Олеан, Інк.

влаштовує

в неділю, 17-го червня 1956 р. РІЧНУ ПРОГУЛЬКУ до GARGOYLE PARK Olean, N. Y.

11 рано до 10 вечора.

Музика — Перекуски — Забави.

Танці від 3:30 — 9:30 вечора.

Вступ 50 цнт.

Сердечно запрошуємо всіх Членів і Приятелів.

Зі Спорту

ГАРНИЙ ПОЧАТОК!

УСТ „Черник" — Вірмени (Дітройт) 5:1 (4:1).

„Черник": Ст. Кучабський, Мельникович, Посмітюх, Р. Кахній, Присяжнюк, В. Кахній, Б. Савка, Ю. Кучабський, Чинчар, Шумило, Кавка.

Ворота здобули: Р. Кахній 1, Савка 2, В. Кахній 1, Чинчар 1.

Дня 26 червня почалась розгривка за мистецтво мишиґенської ліґи і першим противником „Черника" була скора Вірменська отинадцятка. Із самого початку змагань „Черник" перебрав ініціятиву та бравурно атакував на ворота противника, але без успіху. Вірмени боронились завзято та обмежувались до випадів, які часто загрожували воротам „Черника". Один із таких випадів (через непорозуміння воротаря „Черника" з обороною) приніс в 8 хв. гри несподівано проґадження для Вірмен. „Черник" у відповідь повів гострішї атаки і в 13 хв. Р. Кахній гарним стрілом з правого рогу здобув вирівнання. Перевага „Черника" позначувалася чимраз більше завдяки гарній грі оборони і помочі, які невпинно підсилювали напад. Проте, всякі заграння нападу розбивались на обороні Вірмен. Щойно в 20 хв., після гарної гри Р. Кахнія і Чинчара, останній здобув другі ворота для „Черника", які були неначе поштовхом до здобуття слідуючих двох воріт, виконавцем яких був Б. Савка. Вірмени почали отрясатись із переваги „Черника" і почали переводити досить гострі протиатаки, але всі вони кінчались на гарних та бравурних робінзонадах Ст. Кучабського. Друга половина гри, помимо переваги „Черника", не принесла більшої зміни у вислiді. „Черник" здобув лише одні ворота через В. Кахнія в 28 хв. Майже всі атаки „Черника" кінчались нічим, комбінації нападу були безпляновi, бракувало закінчення — тобто стрілу на ворота.

Характеризуючи в загальному дружину „Черника" на початку нового футбольного сезону, треба відмітити, що „Черник" має всі дані, щоби стати дуже доброю дружиною на півночі Америки не лише серед українських дружин. Найкращою частиною „Черника" є оборона (Дудун, Мельникович) і поміч (Чинчар, Присяжнюк). Воротар Ст. Кучабський — добрий. Напад „Черника", крім Б. Савки і Р. Кахнія, потребує доповнення. В теперішньому складі „Черник" може добитись успіхів, але лише за передумовою, що змагуни будуть працювати над собою — поліпшувати свою кондицію, під наглядом відповідного тренера. Це повинна взяти під увагу Управа УСТ „Черник".

В. Д.

Суд визнає расову сеґреґацію в автобусах незаконною

Монтґомері, Алабама. — Федеральний Суд вирішив, що сеґреґація в міських автобусах у Монтґомері порушує федеральну конституцію і тому вона не є законна. — Але суд не видав, покищо, заборони цієї сеґреґації, бо думає це зробити пізніше. Це рішення суду сталося після того, як в Монтґомері вже шість місяців негритянське населення бойкотує міські автобуси, в яких визначено окремі місця для пасажирів кольорового населення. Міська Управа і стейтові уряди думають внести апеляцію проти цього рішення федерального суду.

Передбачають холодний і сухий червень

Вашингтон. — Бюро Погоди ЗДА передбачає, що цьогорічний червень буде холодний і взагал сухий. Це буде деяка потіха для тих, які в цьому місяці плянують влаштувати фестини чи „пікніки", бо в травні було багато дощу і травень був найхолодніший місяць впродовж останніх 32-ох років. В травні пересічна температура виносила тільки 56.7 ступня, а в 1924 році вона була ще нижча, бо тільки — 56.2 ступня. Нормальна пересічна температура в травні повинна виносити 60.8 ступня. Та в 1917 році пересічна температура в травні виносила тільки 53.2 ступня. В червні цього року передбачають на багато нижчу від нормальної температуру в стейтах Вермонт, Ню Гемпшир і Мейні та трохи нижчу від нормальної температуру в усіх інших східніх стейтах. На багато вища від нормальної буде температура в стейтах Монтані, Вайомінґу, Небрасці, Колорадо і Канзас. В усіх інших стейтах має бути нормально тепло, але малощо більше від нормального тепла. Понад норму дощів має впасти тільки в частині стейтів Айдаго, Південної Дакоти і Юта та в Мейні і Ню Гемшир. В решті стейтів будуть опади нижчі нормальних, або нормальні. Нормальна температура в червні така: Ню Йорк — 71; Шикаґо — 69.4; Денвер — 66.4; Сан Франсіско — 59.7.

ВСЯЧИНА

НЕ ДОРАДЖУЄ АЙЗЕНГАВЕРОВІ ЇХАТИ ДО ДЕНВЕРУ

Особистий лікар Президента генерал майор Говард Мек С. Спайдер заявив, що він „був би проти того, щоб президент Айзенгавер цього літа їхав на відпочинок до Денверу, Колорадо". 24-го вересня минулого року Айзенгавер захворів на серце, коли був на вакаціях в Денвері. Денвер лежить на висоті 5,000 стіп над рівнем моря, а табор в горах, де Президент любив ловити рибу, 9,000 стіп. Д-р Спайдер гадає, що та висота не добра для пацієнта, який є в першому році після недуги серцевої тромбози. Але спеціяліст від недуг серця, який лікував Айзенгавера, д-р Пол Додлі Вайт, заявив, що висота терену не мала впливу на виникнення недуги Президента.

ЧЕТВЕРТА НАЙБІЛЬША НОРВЕЗЬКА ГРОМАДА — ЦЕ БЕЙ РІДЖ В БРУКЛИНІ

Недавно американці норвезького походження в ЗДА відзначували державне свято своєї батьківщини в Европі (Конституцію Норвегії підписано в травні 1814 року). Найвеличавіша парада відбулася в громаді Бей Рідж в Брукліні, Ню Йорк, в якій взяло участь 15,000 осіб. При цій нагоді стверджено, що в цій громаді живе 60,000 осіб норвезького походження, і що вона стоїть на четвертому місці щодо скількости норвезького населення після Ослью, Ставанґер і Берґен в Норвегії. Як відомо, в Норвегії немає більшого числа великих міст.

ЗБІЛЬШИЛОСЯ ЧИСЛО ЖІНОК — ХВОРИХ НА СЕРЦЕ

Професор Вашинґтонського університету в Ст. Луїс д-р Стенлі В. Гартфорд ствердив, що тепер, це значить в роках 1940-1955, таке саме число жінок і чоловіків вмирає на удар серця, а ще в роках 1910-1940 два рази більше чоловіків як жінок вмирало на цю недугу. Найбільше жінок вмирає на удар серця в віці понад 60 років. Д-р Гартфорт думає, що ті жінки хворіють на серце тому, що курять цигарки, а масове курення тютюну серед жінок почалося яких 20 років тому.

БІРЖА В ТОРОНТІ МАЄ ПЕРШОГО ПЛАТНОГО ПРЕЗИДЕНТА

Біржа в Торонті існує впродовж 104-ох років, але досі вона не мала платного президента, бо цю функцію виконував один із біржових посередників безплатно. Тепер аґенди тієї біржі дуже збільшилися, річний оборот виносив більш як два більйони долярів, і треба було займенувати платного президента, яким зістав 63-річний правник Артур Требілкок, що досі був виконним керівником.

Господарські Вісті

Книжка про економічні цикли.

Джеймс Артур Есті видав вже третім накладом книжку під заголовком „Економічні цикли. Їхня природа, причини і контроля". Теорія про господарські цикли була перший раз науково обґрунтована французьким економістом Клементом Жюґларом в 1862 році, хоч дехто гадає, що цю теорію можна бачити в біблійному оповіданні Йосифа про сім добрих і сім злих років. Професор Алвін Г. Гансен обрахував, що між 1857 і 1937 роками було 10 більших економічних циклів, які пересічно тривали по вісім років, і 23 менші цикли — з пересічною довготою по 3.48 року. Есті твердить, що економічне життя не керується однорічними бюджетовими періодами, хоч і признає, що збалансований федеральний бюджет має добрий вплив на економіку країни. „Календарний рік — пише Есті, це штучний період, добрий для сільського господарства, але промислові підприємства творять свої довші періоди, і не керуються календарними роками". Справа „економічних циклів" виникла тепер у зв'язку з теперішнім добробутом. Прихильники цих циклів твердять, що після добробуту може прийти депресія, і тому треба керувати так економікою країни, щоб не допустити до господарської знижки. Деякі економісти твердять, що тепер неможлива така велика депресія, яка була 25 років тому, бо тепер є соціяльне забезпечення, виплата допомог під час безробіття, забезпечення банкових ощадностей та деяка контроля федерального уряду над економікою країни. Прихильники економічних циклів вказують на те, що вже в автомобільному промислі показуються знаки, які свідчать про можливість зменшення продукції і збільшення безробіття. Під час холодної і дощової весни не продано випродукованих авт, і внаслідок цього деякі автові фірми зменшили продукцію та звільнили поважне число робітників.

Приватне й публічне заборгування збільшилися на 51 більйон долярів.

Департамент торгівлі повідомляє, що приватне й публічне заборгування в цій країні зросло в 1955 році на 8.5 відсотка, це значить на 51 більйон долярів і виносило 31-го грудня 1955 року 658 більйонів долярів. Це був найбільший зріст заборгування під час миру впродовж одного року. Найбільш грошей люди позичали на будову і купівлю домів та на купівлю авт.

Справа збільшення мита на текстильні товари.

Американські продуценти текстильних товарів нарікають на те, що Японія імпортує до цієї країни свої текстилії і, продаючи їх по низьких цінах, нищить американський текстильний промисл. Американські продуценти домагаються збільшити мито на текстильні японські товари, головним чином на хустки. Тарифова Комісія ЗДА переслала в цій справі звіт до Сенатської Фінансової Комісії, в якому стверджує таке: 1. Експорт бавовняних товарів із ЗДА зовсім не зменшився, і ця країна вивозить свої текстилії навіть до Японії. 2. Японський експорт текстиліїв до Канади виносив в 1955 році 4,600,000 долярів (в 1954 році — 1,000,000 долярів), але в тому самому часі американський експорт текстильних товарів до Канади збільшився з 56,100,000 долярів до 61,400,000 долярів. Комісія Тариф не проєктує збільшувати мито від японських текстильних товарів, бо японський експорт до ЗДА не загрожує американському текстильному промислові, як про це твердять текстильні продуценти та провідники робітничих організацій, які об'єднують текстильних працівників.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира Відд. 130, відбудуться в суботу, 9-го червня, о год. 8-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул.. На зборах буде відчитаний протокол, звіт урядників і перечитання кореспонденції. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець, секр.

ТАРЗАН, ч. 3681. Спізнився.

TARZAN RACED FOR THE PLANE AS IT STARTED DOWN THE CLEARING

OGWA, BUSY WITH THE UNFAMILIAR DUTIES OF A PILOT, DID NOT SEE PEGGY TURN EXCITEDLY AS SHE SAW THE APE-MAN COME INTO VIEW!

AS THE PLANE MOUNTED IN SPEED, TARZAN LUNGED FORWARD, BUT HIS HAND MISSED THE LANDING GEAR BY INCHES!

Тарзан здоганяв літак, коли той стартував із галявини.

Огва, зайнятий незвичайними для нього обов'язками пілота, не бачив, як Пеггі зворушилася, коли побачила, що надходить мавполюдина!

Коли літак приспішував швидкість, Тарзан скочив уперед, але його рука на кілька цалів не досягнула апарату!

• РОЗШУКИ •

Пошукую свою рідну сестру ГІЛЬ Люльку з села Кути, пов. Золочів, воєвід. Тернопіль. В 1943 р. перебувала в Німеччині. Хто знав би про неї або вона сама, прошу писати на адресу брата: WASYL GIL, 411 Magnolia Ave., Elizabeth, New Jersey.

ПОШУКУЮ брата Олексу РОЗВІРСЬКОГО і тети Катерину й Анну КОВАЛЬ (з дому), які знаходяться в Арґентині і стриєчну сестру Юстину РОЗВІРСЬКУ, яка знаходиться в Канаді, походять з села Куровиці, повіт Перемишляни. Проситься їх самих, або хто знав би про них відізватись на мою адресу: Прошу дуже українські арґентинські і канадійські часописи про передрук. Пошукує Юлія Розвірська. Писати:
Mr. MICHAEL LYSIJ
26 Green Street,
Bridgeport, Conn., USA.